

Etusivu>Sinun oikeutesi>Rikoksen uhri>Uhrin oikeudet jäsenmaittain

Uhrin oikeudet jäsenmaittain

Sinua pidetään rikoksen uhrina, jos olet kärsinyt vahinkoa eli olet esimerkiksi loukkaantunut tai omaisuuttasi on vahingoitettu tai varastettu ja kyseinen teko on Itävallan lain mukaan rikos. Rikoksen uhrina sinulla on lain mukaan tiettyjä oikeuksia ennen oikeudenkäyntiä, sen aikana ja sen jälkeen.

Itävallassa rikosoikeudellinen menettely alkaa rikospoliisin tai syyttäjän toimittamalla esitutkinnalla. Kun esitutkinta on valmistunut, syyttäjä voi päättää lopettaa asian käsittelyn, hoitaa asian vaihtoehtoisessa (muussa kuin rikosoikeudellisessa) menettelyssä tai nostaa syytteen tuomioistuimessa. Joistakin rikoksista (ns. *Privatanklagedelikt* eli asianomistajarikos) nostetaan syyte vain, jos uhri sitä vaatii. Tällaisissa tapauksissa ei tehdä esitutkintaa.

Oikeudenkäynnissä tuomioistuin ottaa vastaan todisteita. Rikoksen vakavuuden mukaan asia käsitellään:

yhden tuomarin kokoonpanossa

lautamiesoikeudessa (*Schöffensenat*), johon kuuluu rikoksen vakavuuden mukaan yksi tai kaksi ammattituomaria, joskus kahden ammattituomarin lisäksi kaksi maallikkotuomaria; lautamiesoikeus päättää syytetytyn syyllisyydestä ja määrää seuraamuksista

valamiesoikeudessa (*Geschworenengericht*), johon kuuluu kolme ammattituomaria ja kahdeksan maallikkotuomaria (valamiehet). Syytetytyn syyllisyydestä päättää valamiehistö. Seuraamusten määräämisestä päättävät valamiehistö ja ammattituomarit yhdessä.

Rikoksen uhrilla voi olla erittäin tärkeä rooli rikosoikeudenkäynnissä. Uhrilla on erilaisia oikeuksia. Hän voi osallistua oikeudenkäyntiin ilman mitään muuta oikeudellista asemaa, minkä lisäksi hän voi myös ajaa siviilikannetta asianomistajana tai nostaa syytteen toissijaisen syyteoikeuden nojalla.

Tiedot löytyvät seuraavilta linkkisivuilta:

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

4 - Vahingonkorvaus

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Päivitetty viimeksi: 03/02/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

Mitä tietoa rikoksen uhri saa viranomaisilta (esim. poliisilta tai syyttäjältä), jo ennen kuin rikosilmoitus on tehty?

Ennen rikosilmoituksen tekemistä voit hankkia tietoa oikeuksistasi Itävallan oikeusministeriön verkkosivustolta ([täältä](#)) tai uhrin neuvontapuhelimen (*Opfernotruf*) verkkosivustolta tai puhelinpalvelusta (numerosta 0800 112 112 tai [täältä](#)).

Rikoksen uhrina sinulla on oikeus saada viranomaisilta tietoa oikeuksistasi. Tietoa on annettava esitutkintavaiheen alussa. Jos olet oikeutettu rikoksen uhrin tukijärjestön tarjoamiin uhrin tukipalveluihin, saat tiedon siitä ennen ensimmäistä kuulemistä. Kuultavaksi kutsussa on myös tietoa uhrin tukipalveluihin sisältyvästä tuesta sekä uhrin tukijärjestöjen osoitteet. Lisäksi sinulle tiedotetaan oikeudestasi ottaa mukaan luotettu henkilö.

Jos olet seksuaalirikoksen tai lähisuhdeväkivallan uhri tai alaikäinen, sinun katsotaan olevan erityisen suojelun tarpeessa ja sinulla on silloin lisäoikeuksia.

Ennen kuulemistä ja lausunnon antamista sinulle tiedotetaan, että

sinua kuulee esitutkintavaiheessa samaa sukupuolta oleva henkilö, jos se on mahdollista

voit kieltäytyä vastaamasta esimerkiksi seksuaalirikoksen yksityiskohtia koskeviin kysymyksiin, jos ne ovat mielestäsi kohtuuttomia; sinut voidaan kuitenkin velvoittaa antamaan lausunto, jos lausunollasi on erityistä merkitystä asian kannalta

sinua voidaan kuulla esitutkinnassa ja oikeudenkäynnissä hienotunteisesti

oikeuskäsittely voidaan järjestää suljetuin ovin.

voit saat tiedon rikoksentehtäjän karkaamisesta ja kiinnisaamisesta tai vapauttamisesta vankilasta

sinulla on oikeus pyytää luotettu henkilö mukaan kuulemiseen.

Lisätietoa rikoksen uhrin tukijärjestöjen esitteissä, joita saat poliisilta. Tietoa oikeuksistasi annetaan myös suullisesti.

Rikoksen uhri (unionin kansalainen tai unionin ulkopuolisen maan kansalainen) ei asu maassa, jossa rikos tapahtui. Miten hänen oikeuksiaan suojellaan?

Rikoksen uhrin oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta 25.

lokakuuta 2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi takaa, että uhreilla on samat oikeudet kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Nämä oikeudet eivät riipu uhrin kansalaisuudesta.

Jotta rikosilmoituksen tekeminen olisi helpompaa tilanteissa, joissa rikos on tapahtunut toisessa EU:n jäsenvaltiossa, syyttäjän on toimitettava samassa maassa asuvan uhrin rikosilmoitukset toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Uhrilla on myös oikeus maksuttomiin käännöspalveluihin rikosoikeudellisessa menettelyssä.

Mitä tietoa saan, kun teen rikosilmoituksen?

Rikoksen uhrina sinun on saatava viipymättä seuraavat tiedot oikeuksistasi:

oikeutesi rikosoikeudellisessa menettelyssä

rikoksen uhrin tukijärjestöjen yhteystiedot sekä niiden tarjoamat palvelut

mahdollisuus vaatia vahingonkorvausta rikoksesta epäillyltä

mahdollisuus saada korvausta valtiolta.

Jos olet oikeutettu rikoksen uhrin tukijärjestön tarjoamiin uhrin tukipalveluihin, saat tiedon siitä ennen ensimmäistä kuulemistä. Kuultavaksi kutsussa on myös tietoa uhrin tukipalveluihin sisältyvästä tuesta sekä uhrin tukijärjestöjen osoitteet. Lisäksi sinulle tiedotetaan oikeudestasi ottaa mukaan luotettu henkilö. Lisätietoa rikoksen uhrin tukijärjestöjen esitteissä, joita saat poliisilta. Tietoa oikeuksistasi annetaan myös suullisesti.

Jos seksuaalista koskemattomuuttasi on loukattu, olet lähisuhdeväkivallan uhri tai alaikäinen, sinulla on oikeus saada tieto seuraavista oikeuksista ennen kuulustelua ja lausunnon antamista:

sinua kuulee esitutkintavaiheessa samaa sukupuolta oleva henkilö, jos se on mahdollista

voit kieltäytyä vastaamasta esim. seksuaalirikoksen yksityiskohtia koskeviin kysymyksiin, jos ne ovat mielestäsi kohtuuttomia; sinut voidaan kuitenkin velvoittaa antamaan lausunto, jos lausunollasi on erityistä merkitystä asian kannalta

sinua kuullaan esitutkinnassa ja oikeudenkäynnissä hienotunteisesti

oikeuskäsittely voidaan järjestää suljetuin ovin

voit saat tiedon rikoksentehtävän karkaamisesta ja kiinnisaamisesta tai vapauttamisesta tutkintavankeudesta

sinulla on oikeus pyytää luotettu henkilö mukaan kuulemiseen.

Kun olet tehnyt rikosilmoituksen, saat kirjallisen vahvistuksen siitä. Vahvistuksessa on asianumero. Jos haluat keskustella asiaa hoitavan poliisin kanssa, soita asiasta vastaavalle poliisiasemalle ja ilmoita saamasi asianumero. Poliisin asianumeron avulla voit ottaa yhteyttä myös asiaasi käsittelevään syyttäjään. Syyttäjä tiedottaa sinulle menettelyn keskeisistä vaiheista. Näin saat tietää, jos tutkinta lopetetaan tai jos on todennäköistä, että asiassa päätetään tavanomaisen rikosoikeudenkäynnin korvaavista vaihtoehtoisista menettelyistä (*Diversion*). Lisäksi sinulla on oikeus tutustua asiaasi koskevaan asiakirja-aineistoon.

Tuomioistuimien ilmoittaa sinulle oikeuskäsittelyn ajan ja paikan pyynnöstä tai siinä tapauksessa, että esiinnyt asianomistajana (*Privatbeteiligter*).

Jos olet joutunut lähisuuhdeväkivallan tai tahallisen väkivallan uhriksi tai vakavan uhkauksen kohteeksi, jos seksuaalista koskemattomuuttasi on loukattu, jos henkilökohtaista riippuvuuttasi on käytetty hyväksi tällaisen rikoksen yhteydessä tai jos olet erityisen suojelun tarpeessa, saat viranomaisilta tiedon epäillyn vapauttamisesta tutkintavankeudesta tai hänen karkaamisestaan ja kiinnisaamisestaan. Muissa rikoksissa saat tiedon epäillyn vapauttamisesta tai karkaamisesta vain pyynnöstä. Poliisin tai syyttäjän antamissa tiedoissa on esitettävä vapauttamisen perustelut sekä ilmoitettava rikoksesta epäillylle mahdollisesti määrättyistä lievemmistä seuraamuksista.

Saat pyynnöstä viipymättä tiedon myös rikoksentehtävän karkaamisesta tai vapauttamisesta vankeudesta sekä ensimmäisestä valvomattomasta poistumisesta vankilasta. Lisäksi sinulle ilmoitetaan, kun karannut vanki on saatu kiinni. Jos rikoksentehtäjälle määrätään vapauttamisen yhteydessä seuraamuksia uhrin suojelemiseksi, saat tiedon niistä.

Onko rikoksen uhrilla oikeus maksuttomiin käännös- ja tulkkauspalveluihin (poliisin tai muiden viranomaisten kanssa asioidessa tai rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Jos saksan kielen taitosi ei ole riittävä, sinulla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen kuulemisen tai oikeuskäsittelyn aikana. Lisäksi sinulla on oikeus saada käännös keskeisistä asiakirjoista (kirjallinen vahvistus rikosilmoituksesta, sopimus esitutkinnan päättämisestä ja sen perustelut, tuomion ja rangaistusmääräyksen täytäntöönpano).

Uhrien tukipalveluihin kuuluvat myös Itävallan oikeusministeriön (*Bundesministerium für Justiz*) rahoittamat käännöspalvelut.

Miten viranomaiset varmistavat, että ymmärrän ja tulen ymmärrettyksi (jos olen lapsi tai jos olen vammainen)?

Oikeuksista on tiedotettava ja kysymykset on esitettävä aina ymmärrettävällä tavalla. Viranomaisten on siksi otettava huomioon uhrin tarpeet ja kyvyt antaessaan tietoa ja esittäessään kysymyksiä. Uhriin kysytään lopuksi, onko hän ymmärtänyt kaiken.

Jos saksan kielen taitosi ei ole riittävä, sinulla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen kuulemisen tai oikeuskäsittelyn aikana. Lisäksi sinulla on oikeus saada käännös keskeisistä asiakirjoista (kirjallinen vahvistus rikosilmoituksesta, sopimus esitutkinnan päättämisestä ja sen perustelut, tuomion ja rangaistusmääräyksen täytäntöönpano).

Kuuroille tai mykälle uhrille on järjestettävä viittomakielen tulkki. Tarvittaessa voidaan viestiä myös kirjallisesti tai muulla sopivalla tavalla.

Mahdolliset rajoitteet otetaan huomioon myös arvioitaessa erityistä suojelutarvetta, johon liittyy erityisiä oikeuksia. Oikeus oikeusapuun voi kompensoida tällaisia rajoitteita.

Rikoksen uhrin tukipalvelut

Mitä kautta uhri voi saada tukea?

Voit kääntyä rikoksen uhrin tukijärjestön puoleen. Erityisiä tukijärjestöjä on perustettu lähisuuhdeväkivallan ja vainon uhreille, ihmiskaupan uhreille sekä nuorille rikoksen uhreille. Itävallan oikeusministeriön rahoittama maksuton uhrin neuvontapuhelin *Opfernotruf* (0800 112 112 ja <http://www.opfer-notruf.at/>) auttaa löytämään sopivan tukijärjestön. Palvelu on käytettävissä ympäri vuorokauden.

Tiettyjen rikosten uhreilla on oikeus psykososiaalisiin ja oikeudellisiin uhrin tukipalveluihin (*Prozessbegleitung*).

Jos olet lähisuuhdeväkivallan tai vainon uhri, saat apua esimerkiksi lähisuuhdeväkivallan torjuntakeskuksesta tai väkivallan uhrin tukikeskuksesta. Jos poliisi on määrännyt lähestymiskiellon, siitä ilmoitetaan paikalliselle lähisuuhdeväkivallan torjuntakeskukselle tai väkivallan uhrin tukikeskukselle. Keskuksen työntekijä ottaa sen jälkeen yhteyttä sinuun ja tarjoaa apua, johon kuuluu muun muassa turvallisuussuunnitelman laatiminen, oikeudellinen neuvonta (etenkin turvaamistoimen hakemista varten) ja psykososiaalinen tuki.

Voit myös ottaa suoraan yhteyttä lähisuuhdeväkivallan torjuntakeskukseen tai väkivallan uhrin tukikeskukseen jo ennen poliisin toimia tai rikosilmoitusta.

Ohjaako poliisi minut automaattisesti uhreille tarjottavan avun piiriin?

Jos olet lähisuuhdeväkivallan tai vainon uhri, saat apua esimerkiksi lähisuuhdeväkivallan torjuntakeskuksesta tai väkivallan uhrin tukikeskuksesta. Jos poliisi on määrännyt lähestymiskiellon, siitä ilmoitetaan paikalliselle lähisuuhdeväkivallan torjuntakeskukselle tai väkivallan uhrin tukikeskukselle. Keskuksen työntekijä ottaa sen jälkeen yhteyttä sinuun ja tarjoaa apua, johon kuuluu muun muassa turvallisuussuunnitelman laatiminen, oikeudellinen neuvonta (etenkin turvaamistoimen hakemista varten) ja psykososiaalinen tuki.

Muissa tapauksissa sinun on otettava itse yhteyttä haluamaasi uhrin tukijärjestöön.

Miten rikoksen uhrin yksityisyyttä suojellaan?

Rikoksen uhrina sinulla on monia oikeuksia, jotka turvaavat yksityisyytesi suojan parhaalla mahdollisella tavalla, vaikka oikeudenkäynteihin sovelletaankin julkisuusperiaatetta.

Yksityisyyttä suojaa esimerkiksi oikeus ilmoittaa tiedoksiantoja varten toinen osoite kotiosoitteen sijaan. Tuomioistuimen on myös huolehdittava henkilötietojesi salassa pysymisestä esiintyessäsi todistajana.

Asiakirja-aineiston julkaiseminen sekä televisiointi, radiointi, videointi ja valokuvaaminen oikeuskäsittelyn aikana on kiellettyä.

Oikeudenkäynnin julkisuudesta voidaan poiketa, jos se on välttämätöntä uhrin ja todistajien yksityisyyden suojaamiseksi.

Jos olet seksuaalirikoksen uhri, sinulla on oikeus kieltäytyä kertomasta tiettyjä teon yksityiskohtia. Tämä pätee kuitenkin vain, jos kyseisillä yksityiskohtilla ei ole erityistä merkitystä asian käsittelyn kannalta. Poikkeustapauksessa voit antaa lausunnon nimettömänä, jos henkilöllisyytesi paljastuminen voi vakavasti vaarantaa sinun tai muiden henkilöiden hengen, terveyden, ruumiillisen koskemattomuuden tai vapauden. Todistajanlausunnon voi antaa tuomioistuimessa jopa tunnistamattomaksi naamiotuneena (kasvojen ilmeiden on kuitenkin oltava nähtävissä).

Onko minun tehtävä rikosilmoitus ennen kuin voin saada rikoksen uhreille tarjottavaa apua?

Uhrien tukipalvelujen saaminen ei edellytä rikosilmoituksen tekemistä. Voit siis kääntyä rikoksen uhrin tukijärjestön puoleen jo ennen kuin olet tehnyt rikosilmoituksen. Tukijärjestö voi tarvittaessa auttaa rikosilmoituksen tekemisessä.

Myös uhrin neuvontapuhelimen (*Opfernotruf*, 0800 112 112) palvelut ovat käytettävissä, vaikka rikosilmoitusta ei olisi tehty.

Uhrin henkilökohtainen suojele, jos häntä uhkaa vaara.

Millaista suojaa on saatavissa?

Todistajaa voidaan suojella eri tavoin, ja suojan taso vaihtelee uhkaavan vaaran mukaan. Poliisin vastuulla olevaan todistajansuojeluun kuuluu ennaltaehkäisy- ja torjuntatoimenpiteitä, esimerkiksi tehostettu partiointi, todistajan vartiointi tai toisen asunnon järjestäminen. Laajimpana suojajärjestelyinä on todistajansuojeluohjelmaan osallistuminen.

Mistä saan suojaa?

Todistajien ja uhrien henkilökohtaisesta suojelusta vastaavat turvallisuusviranomaiset.

Rikoksen uhrien tukijärjestöt tarjoavat tukea ja neuvontaa. Erityisiä tukijärjestöjä on perustettu lähisuuhdeväkivallan ja vainon uhreille, ihmiskaupan uhreille sekä nuorille rikoksen uhreille. Itävallan oikeusministeriön rahoittama maksuton uhrien neuvontapuhelin *Opfernotruf* (0800 112 112 ja <http://www.opfer-notruf.at/>) auttaa löytämään sopivan tukijärjestön. Palvelu on käytettävissä ympäri vuorokauden.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko rikoksentehtyjä aiheuttaa hänelle lisävahinkoa?

Jos asian käsittelyn aikana ilmenee uusia seikkoja (esimerkiksi rikoksen uhrien tukijärjestön ilmoituksen perusteella), syyttäjän tai tuomioistuimen on vahvistettava muuttunut arvio ja myönnettävä sinulle erityisestä suojelutarpeesta johtuvat oikeudet.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko hänelle aiheutua lisävahinkoa rikosoikeudenkäyntimenettelyn vuoksi (rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Rikospoliisin, syyttäjän ja tuomioistuimen on otettava uhrin oikeudet, edut ja erityiset suojelutarpeet asianmukaisesti huomioon. Kaikkien rikosoikeudellisissa menettelyissä mukana olevien viranomaisten on kohdeltava uhria ihmisarvoisella tavalla ja kiinnitettävä huomiota hänen yksityisen elämänpiiriinsä suojeluun. Uhrin eduista on huolehdittava myös niin, että pyritään estämään hänelle rikosoikeudellisesta menettelystä aiheutuvat vahingot. Uhrilla on tätä varten erityisoikeuksia, muun muassa oikeus tulla kuulluksi hienotunteisesti, oikeudenkäynnin järjestäminen suljetuin ovin ja uhrin valokuvien tai henkilötietojen levityskielto.

Millaista suojelua erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrin voivat saada?

Seksuaalirikosten uhrin, lähisuuhdeväkivallan uhrin ja kaikki alaikäiset uhrin tarvitsevat aina erityistä suojelua.

Kaikki muut uhrin voivat olla erityisen suojelun tarpeessa ikänsä, psyykkisen tai fyysisen terveydentilansa sekä rikoksen laadun ja siihen liittyvien erityisolosuhteiden vuoksi.

Erityisen suojelun tarpeessa olevalla uhrilla on (kaikille uhreille kuuluvien oikeuksien lisäksi) oikeus tulla mahdollisuuksien mukaan samaa sukupuolta olevan henkilön kuulemaksi esitutkinnassa. Lisäksi hän saa kieltäytyä vastaamasta kysymyksiin rikoksen yksityiskohdista, jos niistä kertominen on hänen mielestään kohtuutonta, sekä kysymyksiin yksityiseen elämänpiiriin kuuluvista asioista. Tutkinnassa ja oikeudenkäynnissä erityisen suojelun tarpeessa olevaa uhria kuullaan pyynnöstä erityistä hienotunteisuutta noudattaen. Hän voi pyytää, että oikeudenkäynti järjestetään suljetuin ovin. Lisäksi hän voi aina ottaa luotetun henkilön mukaan kuulemiseen.

Jos on pelättävissä, että todistajan kuuleminen oikeudenkäynnissä ei ole mahdollista tosiseikkojen tai oikeudellisten seikkojen vuoksi, tuomioistuimen on syyttäjän pyynnöstä järjestettävä kuuleminen kontradiktorita periaatetta noudattaen. Tässä yhteydessä pidätys- ja oikeusturvatuomari (*Haft- und Rechtsschutzrichter*) kuulee todistajia esitutkintamenettelyssä asianosaisten ja heidän edustajiensa läsnäollessa (eri tilassa) käyttäen teknisiä välineitä kuvan ja äänen välittämiseksi. Tarvittaessa todistajien kuuleminen voidaan antaa asiantuntijan tehtäväksi. Mahdollisuuksien mukaan on huolehdittava siitä, että uhri ei joudu kohtaamaan syytettyä tai muita asianosaisia. Kontradiktorisen kuulemisen tuloksena tallennettu videoaineisto voidaan esittää oikeudenkäynnissä uuden kuulemisen sijasta. Tämä todistajien hienovarainen kuuleminen esitutkintamenettelyssä voidaan suorittaa myös oikeudenkäynnissä.

Oikeudenkäynnin aikana tuomioistuin voi poikkeuksellisesti esimerkiksi todistajansuojeluun liittyvistä syistä määrätä vastaajan poistumaan oikeussalista todistajien kuulemisen ajaksi, kunhan se myöhemmin antaa vastaajalle tiedon kaikesta poissaolon aikana tapahtuneesta ja erityisesti annetuista lausunnoista. Jos epäilty vapautuu tai karkaa väliaikaisesta säilöönnotosta tai tutkintavankeudesta, siitä on ilmoitettava viipymättä erityisen suojelun tarpeessa olevalle uhrille. Lisäksi hänelle ilmoitetaan pyynnöstä rikoksentehtyjän karkaamisesta tai vapauttamisesta vankeudesta sekä ensimmäisestä valvomattomasta poistumisesta vankilasta.

Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?

Alaikäiset uhrin tarvitsevat aina erityistä suojelua.

Alaikäisellä uhrilla on oikeus mahdollisuuksien mukaan tulla samaa sukupuolta olevan henkilön kuulemaksi esitutkinnassa. Lisäksi hän saa kieltäytyä vastaamasta kysymyksiin rikoksen yksityiskohdista, jos niistä kertominen on hänen mielestään kohtuutonta, sekä kysymyksiin yksityiseen elämänpiiriin kuuluvista asioista. Tutkinnassa ja oikeudenkäynnissä erityisen suojelun tarpeessa olevaa uhria kuullaan pyynnöstä erityistä hienotunteisuutta noudattaen.

Jos alaikäisen uhrin seksuaalista koskemattomuutta on loukattu, häntä on aina kuultava erityistä hienotunteisuutta noudattaen. Hän voi pyytää, että oikeudenkäynti järjestetään suljetuin ovin. Lisäksi hän voi aina ottaa luotetun henkilön mukaan kuulemiseen.

Jos epäilty vapautuu tai karkaa väliaikaisesta säilöönnotosta tai tutkintavankeudesta, siitä on ilmoitettava viipymättä erityisen suojelun tarpeessa olevalle uhrille. Lisäksi hänelle ilmoitetaan pyynnöstä rikoksentehtyjän karkaamisesta tai vapauttamisesta vankeudesta sekä ensimmäisestä valvomattomasta poistumisesta vankilasta.

Perheenjäseneni on joutunut henkirikoksen uhriksi. Mitä oikeuksia minulla on?

Jos aviopuolisosi tai rekisteröity kumppanisi, avopuolisosi, sukulaisesi suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa, sisaresi, veljesi tai muu elatusvelvollinen on kuollut rikoksen uhriksi, sinulla on oikeus psykososiaalisiin ja oikeudellisiin uhrien tukipalveluihin. Sama pätee, jos joku muu sukulaisesi on kuollut rikoksen uhriksi ja olet ollut rikoksen todistajana.

Jos henkilö, jonka on lain mukaan huolehdittava elatussestasi, kuolee rikoksen uhriksi, sinulla on voi olla oikeus rikosuhrilain (*Verbrechensopfergesetz*) mukaiseen tukeen. Itävallan sosiaali- ja vammaisasioiden virasto (*Bundesamt für Soziales und Behindertenwesen*) päättää tällaisen tuen myöntämisestä.

Perheenjäseneni on joutunut rikoksen uhriksi. Mitä oikeuksia minulla on?

Tapauksissa, joissa voi olla kyse lasten tai nuorten fyysisestä ja/tai seksuaalisesta koskemattomuudesta, oikeusapua annetaan rikosoikeudellisissa menettelyissä tukitoimenpiteenä myös heidän viitehenkilöilleen.

Voinko käyttää sovittelupalveluja? Millä edellytyksellä? Onko rikoksen uhri turvassa sovittelun aikana?

Poliisin, syyttäjän tai tuomarin on otettava etusi huomioon ja tiedotettava asian käsittelyn aikana myös vaihtoehtoisista mahdollisuuksista lopettaa menettely, jos kyse on lievästä tai keskivakavasta rikoksesta (Diversion). Kun syyttäjä ottaa huomioon vaihtoehtoisen ratkaisun, hänen on varattava sinulle tilaisuus ottaa kantaa asiaan, jos se on tarpeen oikeuksiesi ja etujesi puolustamiseksi, erityisesti vahinkojen hyvittämiseksi.

Syyttäjä voi pyytää sovitteluun erikoistuneen organisaation koulutettua sovittelijaa auttamaan rikoksesta epäiltyä ja uhria sovintoon pääsemisessä. Sovittelu voidaan aloittaa vain uhrin suostumuksella. Tämä ei kuitenkaan päde, jos uhri kieltäytyy sovittelusta ja kieltäytymisen syyt eivät ole hyväksyttävää rikosoikeudellisissa menettelyissä. Jos rikoksesta epäilty on alle 18-vuotias, uhrin suostumusta ei tarvita.

Rikoksen uhri voi halutessaan osallistua sovitteluun, ja hänen etunsa otetaan siinä huomioon. Uhria pyydetään ottamaan kantaa asiaan, jos se on hänen etunsa mukaista, erityisesti vahinkojen hyvittämistä koskevan oikeuden puolustamiseksi.

Uhrilla on oikeus ottaa luotettu henkilö mukaan sovitteluun, ja hänen on saatava mahdollisimman pian tietoa oikeuksistaan ja sopivista uhrien tukijärjestöistä.

Mistä löydän lain, jossa säädetään oikeuksistani?

Uhrin oikeuksista rikosoikeudellisessa menettelyssä säädetään rikosprosessilaissa (*Strafprozessordnung, StPO*). Se ja kaikki muut lait löytyvät maksutta seuraavasta linkistä: [Rechtsinformationssystem des Bundes](#).

Päivitetty viimeksi: 03/02/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana **Miten voin tehdä rikosilmoituksen?**

Jos joudut rikoksen uhriksi, voit tehdä rikosilmoituksen millä tahansa poliisiasemalla tai syyttäjälle.

Rikosilmoituksen voi tehdä suullisesti tai kirjallisesti, ja siihen vaaditaan allekirjoitukseksi. Myös joku toinen voi tehdä ilmoituksen puolestasi. Ilmoituksen yhteydessä on suositeltavaa – mutta ei pakko – antaa omat henkilötietosi (myös osoite, josta olet tavoitettavissa) sekä ilmoituksen tekijän henkilötiedot. Lisäksi on hyvä esittää mahdollisuuksien mukaan todisteita sekä tietoja epäillystä henkilöstä, sillä se helpottaa rikoksen esitutkintaa olennaisesti. Poliisilla on tietojen kirjaamista varten erillinen (yleensä sähköinen) lomake. Rikoksesta antamasi tiedot ovat tämän jälkeen osa asiaa koskevaa asiakirja-aineistoa.

Rikosilmoituksen voi tehdä millä tahansa poliisiasemalla tai suoraan syyttäjälle.

Ilmoituksen voi tehdä saksaksi sekä alueellisilla virallisilla kielillä.

Jos et osaa riittävästi saksaa tai muuta virallista kieltä, sinulla on oikeus saada tulkki avuksesi.

Tietyissä rikoksissa (esimerkiksi väkivalta- tai seksuaalirikoksissa) voit pyytää rikoksen uhrien tukijärjestöä auttamaan rikosilmoituksen tekemisessä.

Rikosilmoituksen tekemiselle ei ole virallista määräaikaa. Poliisi, syyttäjä ja tuomioistuimien ei voida kuitenkaan enää tutkia asiaa, kun tietty laissa säädetty määräaika on kulunut umpeen. Kyseisen määräajan pituus riippuu kyseessä olevasta rikoksesta (vanhentumisajat).

Lainvalvontaviranomaisten on aloitettava esitutkinta saatuaan tiedon oletetusta rikoksesta (poikkeuksena asianomistajarikokset).

Miten saan tietää asian etenemisestä?

Kun olet tehnyt rikosilmoituksen, saat kirjallisen vahvistuksen siitä. Vahvistuksessa on asianumero. Jos haluat keskustella asiaa hoitavan poliisin kanssa, ota yhteyttä asiasta vastaavaan poliisiasemaan ja ilmoita saamasi asianumero.

Jos lähetät kirjallisen rikosilmoituksen poliisille tai syyttäjälle, sinun on tiedusteltava asianumeroa. Rikoksen uhrien tukijärjestöt auttavat asianumeron selvittämisessä.

Sinulla on oikeus tutustua rikosta koskevaan asiakirja-aineistoon. Tämä oikeus voidaan evätä tai sitä voidaan rajoittaa vain, jos asiakirja-aineiston tutustuminen voi vaarantaa esitutkinnan tai vaikuttaa antamaasi todistajanlausuntoon.

Syyttäjä tiedottaa sinulle menettelyn keskeisistä vaiheista. Näin saat tietää, jos rikoksesta ei nosteta syytettä, tutkinta lopetetaan tai esitutkinta keskeytetään tai jos on todennäköistä, että asiassa päätetään tavanomaisen rikosoikeudenkäynnin korvaavista vaihtoehtoisista menettelyistä (*Diversion*).

Voinko saada oikeusapua (esitutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä edellytyksellä?

Asianajaja, rikoksen uhrien tukijärjestöt työntekijä tai joku muu sopiva henkilö voi tukea ja edustaa sinua asioinnissa lainvalvontaviranomaisten kanssa.

Jos olet oikeutettu uhrien oikeudellisiin tukipalveluihin (*juristische Prozessbegleitung*), asianajajat sekä rikoksen uhrien tukijärjestöt tarjoavat maksutta apua oikeuksiesi käyttämiseksi rikosprosessissa. Psykososiaalisiin ja oikeudellisiin uhrien tukipalveluihin ovat oikeutettuja henkilöt, jotka ovat joutuneet tahallisen väkivallan tai vakavan uhkauksen kohteeksi, joiden seksuaalista koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta on loukattu tai joiden henkilökohtaista riippuvuutta on saatettu käyttää hyväksi tällaisen rikoksen yhteydessä. Tukea saavat myös henkirikoksen uhrin lähiomaiset ja rikoksen todistajina olleet omaiset. Lisäksi terrorismirikosten uhrin ovat oikeutettuja tukeen. Tukipalvelujen saannin edellytyksenä on, että ne ovat tarpeen uhrin oikeuksien puolustamiseksi. Tarpeellisuuden varmistaa uhrien tukijärjestö. Alle 15-vuotiailla, joiden seksuaalista koskemattomuutta on voitu loukata, on aina oikeus käyttää psykososiaalisia uhrien tukipalveluja.

Yksityisoikeudellisen vaatimuksen esittänyt asianomistaja (*Privatbeteiligter*), joka ei ole oikeutettu uhrien tukipalveluihin, voi hakea tuomioistuimelta maksutonta oikeusapua. Tuomioistuimien hyväksyy hakemuksen, jos se pitää oikeudellista edustajaa tarpeellisena (etenkin myöhemmän siviilikanteen välttämiseksi) ja jos uhri on vähävarainen ja edustajan palkkion maksaminen vaarantaisi hänen toimeentulonsa.

Voinko hakea korvausta kuluistani (osallistuminen esitutkintaan/oikeudenkäyntiin)? Millä edellytyksellä?

Edestakaisesta matkasta syyttäjän luo, tuomioistuimeen tai kuulemispaikkaan aiheutuneet kulut korvataan. Lisäksi korvataan ajanhukka, jos siitä on aiheutunut taloudellista vahinkoa. Jos joudut todistajana yöpymään toisella paikkakunnalla, siitä aiheutuneet majoitus- ja ruokailukulut korvataan tiettyyn enimmäismäärään saakka. Korvaushakemus on esitettävä 14 päivän kuluessa.

Voinko valittaa, jos tutkinta lopetetaan eikä asiassa nosteta syytettä?

Sinulle on ilmoitettava, jos syyttäjä tekee syyttämättäjäntämispäätöksen. Sen jälkeen voit 14 päivän kuluessa pyytää syyttäjää perustelemaan päätöksensä.

Lisäksi voit esittää asian käsittelyn jatkamista, jos

lakia on rikottu tai sovellettu virheellisesti

käsittelyn lopettamispäätöksen perustana olevien tosiseikkojen paikkansapitävyttä voidaan perustellusti epäillä

asiassa esitetään käsittelyn jatkamista puoltavia uusia tosiseikkoja tai todisteita.

Hakemus on esitettävä 14 päivän kuluessa siitä, kun syyttäjä on ilmoittanut syyttämättä jättämisestä tai toimittanut sitä koskevan päätöksensä perustelut. Jos et ole saanut tietoa syyttämättä jättämisestä tämän ajan kuluessa, määräaika pitenee kolmeen kuukauteen päätöksen tekemisestä. Käsittelyn jatkamista koskeva hakemus on esitettävä syyttäjälle.

Jos syyttäjä pitää hakemusta perusteltuna, asian käsittely jatkuu. Muussa tapauksessa syyttäjän on laadittava lausunto asiasta ja toimitettava se yhdessä asiakirja-aineiston kanssa tuomioistuimen päätettäväksi. Jos tuomioistuimien hyväksyy hakemuksen, syyttäjän on jatkettava asian käsittelyä. Muuten hakemus hylätään.

Käsittelyn jatkamista ei voi hakea, jos syyttäjä päättää syytteen nostamisen sijaan tavanomaisen rikosoikeudenkäynnin korvaavista vaihtoehtoisista menettelyistä.

Jos syyte on nostettu mutta syyttäjä luopuu syytteestä, sinulla on tietyin edellytyksin toissijainen syyteoikeus. Edellytyksenä on, että olet asianomistaja (*Privatbeteiligter*) ja ilmoitit ajavasi syytettä toissijaisen syyteoikeuden nojalla (*Subsidiarankläger*).

Voinko osallistua oikeudenkäyntiin?

Voit osallistua oikeudenkäyntiin rikoksen uhrina. Sinut kutsutaan oikeuteen vain, jos sinun on annettava todistajanlausunto. Uhri on velvollinen noudattamaan kuulustelukutsua vain, jos hän esiintyy todistajana.

Jos käytät uhrien tukipalveluja, niitä tarjoava järjestö ilmoittaa sinulle oikeuskäsittelyn ajankohdat.

Jos sinua on kutsuttu esitutkinnan aikana ja kuuleminen on videoitu (*kontradiktorische Vernehmung*), oikeudenkäynnin ajankohta ilmoitetaan vain pyynnöstä.

Jos olet asianomistajana, ajat syytettä toissijaisen syyteoikeuden nojalla tai olet nostanut siviilikanteen (*Privatankläger*), saat tietää suulliselle käsittelylle

vahvistetut ajankohdat hyvissä ajoin. Oikeudenkäynnin julkisuudesta riippumatta sinulla on uhrina läsnäolo-oikeus ja oikeus ottaa mukaan luotettu henkilö (asianajaja, rikoksen uhrin tukijärjestön työntekijä tai joku muu). Lisäksi sinulla on oikeus esittää kysymyksiä syytetylle tai muille todistajille ja asiantuntijoille sekä ilmoittaa vahingonkorvausvaatimuksesi.

Asianomistajana (*Privatbeteiligter*) voit halutessasi jäädä pois oikeuskäsittelystä. Jos taas olet nostanut siviilikanteen (*Privatankläger*) etkä saavu oikeuskäsittelyyn, tuomioistuin olettaa, ettei ole enää kiinnostunut tuomiosta, ja sen on lopetettava asian käsittely.

Jos et puhu saksaa (tai muuta virallista kieltä), sinulla on oikeus maksuttomiin tulkkipalveluihin oikeuskäsittelyn aikana.

Mikä on virallinen roolini oikeudellisessa järjestelmässä? Onko rooli määrätty vai voinko valita seuraavien roolien välillä: uhri, todistaja, asianomistaja (Zivilpartei) tai siviilikanteen nostaja (Privatkläger)?

Olet uhri, jos lakisääteiset edellytykset täyttyvät. Uhrin asemassa ovat

henkilöt, jotka ovat joutuneet tahallisen väkivallan tai vakavan uhkauksen kohteeksi, joiden seksuaalista koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta on loukattu tai joiden henkilökohtaista riippuvuutta on saatettu käyttää hyväksi tällaisen rikoksen yhteydessä

henkirikoksen uhrin aviopuoliso, rekisteröity kumppani, avopuoliso, sukulaiset suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa, veli tai sisar ja muut huollettavat sekä rikoksen todistajina olleet muut sukulaiset

kaikki muut, jotka ovat kärsineet vahinkoa rikoksen vuoksi tai joiden rikosoikeudella suojeltavia etuja on saatettu muuten vahingoittaa.

Olet todistaja, jos olet tehnyt rikosprosessin kannalta olennaisia havaintoja. Havaintojen olennaisuuden ratkaisevat esitutkinnassa poliisi ja syyttäjä, oikeudenkäynnissä puolestaan tuomioistuin.

Saat itse päättää, esitätkö rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä yksityisoikeudellisen vaatimuksen (asianomistajana).

Jos syytteestä luovutaan, saat päättää myös, ajatko itse syytettä toissijaisen syyteoikeuden nojalla.

Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia rooliini kuuluu?

Uhrina sinulla on oikeus edellyttää, että kaikki viranomaiset kohtelevat sinua menettelyn aikana ihmisarvoisella tavalla ja kiinnittävät huomiota yksityisen elämänpiiriisi suojeluun. Oikeutesi, etusi ja erityiset suojelutarpeesi on otettava asianmukaisesti huomioon. Kaikille uhreille on tiedotettava mahdollisimman varhain heidän oikeuksistaan ja mahdollisuuksistaan saada apua ja korvausta.

Tehdyistä rikosilmoituksesta on toimitettava pyynnöstä vahvistus.

Jokaisella uhrilla on oikeus käyttää edustajaa ja saada neuvontaa. Edustajana ja neuvonantajana voi toimia asianajaja, rikoksen uhrin tukijärjestön työntekijä tai muu sopiva henkilö. Jos sinulla on oikeus uhrien tukipalveluihin, oikeudellisten tukipalvelujen tarjoaja edustaa sinua menettelyssä.

Jos et täytä oikeudellisten tukipalvelujen saannin ehtoja mutta haluat, että asianajaja edustaa sinua asianomistajana, voit tietyin edellytyksin hakea oikeusapua.

Todistajana sinut vapautetaan todistamisvelvollisuudesta, jos todistaminen saattaa johtaa syytteen nostamiseen perheenjäsenäsi vastaan. Tähän oikeuteen ei voi kuitenkaan vedota, jos olet täysi-ikäinen ja vaadit asianomistajana vahingonkorvausta rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä.

Voit kieltäytyä vastaamasta yksittäisiin kysymyksiin, jos

vastaaminen aiheuttaisi sinulle tai omaisesi häpeää tai välitöntä ja huomattavaa taloudellista vahinkoa

vastaus liittyy yksityiseen elämänpiiriisi tai toisen henkilön yksityiseen elämänpiiriin

seksuaalirikoksen yksityiskohtia koskevat kysymykset ovat mielestäsi kohtuuttomia.

Sinut voidaan kuitenkin velvoittaa antamaan lausunto, jos lausunnollasi on erityistä merkitystä asian käsittelyn kannalta.

Jos kuulemisessa on läsnä muita henkilöitä, henkilötietojesi salassa pysyminen on varmistettava. Voit ilmoittaa kotiosoitteesi sijaan jonkin muun osoitteen, jossa olet viranomaisten tavoitettavissa.

Sinulla on oikeus tutustua asiaa koskevaan asiakirja-aineistoon, jos se on etujesi mukaista. Voit myös pyytää maksua vastaan kopion asiakirjoista. Jos sinulle on myönnetty oikeusapua tai jos on kyse asiantuntijoiden, viranomaisten, julkisten elinten ja laitosten selvityksistä ja lausunnoista, sinun ei tarvitse maksaa kopioista.

Jos olet joutunut tahallisen väkivallan uhriksi tai vakavan uhkauksen kohteeksi tai jos seksuaalista koskemattomuuttasi ja itsemääräämisoikeuttasi on loukattu tai jos henkilökohtaista riippuvuuttasi on käytetty hyväksi tällaisen rikoksen yhteydessä tai olet erityisen suojelun tarpeessa, sinun on saatava tieto epäillyn vapauttamisesta väliaikaisesta säilöönotosta (*Verwahrungshaft*) tai tutkintavankeudesta. Jos taas olet joutunut jonkin muun rikoksen uhriksi, saat pyynnöstä tiedon rikosentekijän vapauttamisesta vankeudesta.

Sinulle on ilmoitettava, jos syyttäjä tekee syyttämättäjättämispäätöksen, jatkaa asian käsittelyä tai keskeyttää tutkinnan. Jos asiassa harkitaan tavanomaisen rikosoikeudenkäynnin korvaavia vaihtoehtoisia menettelyjä, sinun on saatava kattavasti tietoa oikeuksistasi. Jos syyttäjä tekee syyttämättäjättämispäätöksen, voit tietyin edellytyksin pyytää asian käsittelyn jatkamista.

Jos et puhu riittävästi saksaa tai jos olet kuuro tai mykkä, olet oikeutettu käännöspalveluihin. Sinulla on lisäksi oikeus osallistua videolle tallennettavaan kuulemiseen (*kontradiktorische Vernehmung*), rikoksen rekonstruktioon ja oikeudenkäyntiin sekä esittää kysymyksiä ja pyyntöjä niiden yhteydessä.

Voinko tehdä ilmoituksen tai antaa lausunnon oikeuskäsittelyn yhteydessä? Millä edellytyksellä?

Uhrina sinulla on oikeus ilmoitusten tekemiseen lausunnon antamisen yhteydessä tai muutoin osallistuessasi oikeuskäsittelyyn tai kuulemiseen. Voit esimerkiksi ilmoittaa, että haluat esiintyä asianomistajana ja vaatia vahingonkorvausta. Lisäksi voit esittää kysymyksiä rikoksesta epäillylle tai syytetylle, todistajille ja asiantuntijoille.

Voit antaa lausunnon, jos sinut kutsutaan kuulemiseen tai istutuskäsittelyyn.

Jos olet myös todistajana, sinun on noudatettava kutsuja, puhuttava totta ja kerrottava kaikki, mitä tiedät käsiteltävästä asiasta.

Mitä tietoja saan oikeuskäsittelyn yhteydessä?

Oikeudenkäynnissä sinulle ilmoitetaan oikeutesi ennen kuin sinua kuullaan.

Sinulla on oikeus osallistua koko oikeudenkäyntiin.

Oikeudenkäynnin päätteeksi annetaan tuomio. Saat tietää tuomion sisällön jäämällä paikalle oikeudenkäynnin päättämiseen saakka tai tutustumalla oikeudenkäyntiasiakirjoihin.

Jos olet esittänyt yksityisoikeudellisen vaateen rikosoikeudellisessa menettelyssä, tuomioistuimen on ratkaistava myös esittämäsi vaade tuomiossaan. Jos sinulle tuomitaan maksettavaksi korvausta, tuomio on yksityisoikeudellinen täytäntöönpanoperuste ja voit hakea liittovaltiolta ennakkomaksua korvaussummasta. Tämä edellyttää kuitenkin, ettei tuomittu pysty kärsimänsä (vapaus)rangaistuksen vuoksi heti täyttämään maksuvelvollisuuttaan.

Lisäksi tuomioistuin voi määrätä palauttamaan syytetyin hallussa olevat uhrille kuuluvat esineet.

Saanko tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin?

Sinulla on oikeus tutustua rikosta koskevaan asiakirja-aineistoon. Tämä oikeus voidaan evätä tai sitä voidaan rajoittaa vain, jos asiakirja-aineistoon tutustuminen voi vaarantaa esitutkinnan tai vaikuttaa antamaasi todistajanlausuntoon.

Päivitetty viimeksi: 03/02/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

Voiko tuomioistuimen päätökseen hakea muutosta?

Yleensä muutosta voivat hakea asianomistajat (1), toissijaisen syytteen nostajat (*Subsidiarankläger*) (2) ja siviilikanteen nostajat (*Privatankläger*) (3). Muutosta voi hakea mitätöimiskanteella (*Nichtigkeitsbeschwerde*), joka koskee menettelyn ja tuomion lainmukaisuutta, tai hakemalla muutosta (*Berufung*) siviilioikeudellisista vaatimuksista tehtyyn päätökseen. Siviilikanteen nostajana voit hakea muutosta myös määrätyn seuraamuksen suuruuteen. Jos syytetty on vapautettu rikosoikeudellisesta syytteestä, voit asianomistajana ja toissijaisen syytteen nostajana nostaa vahingonkorvauskanteen siviilituomioistuimessa. Asianomistajana ja toissijaisen syytteen nostajana sinulla on oikeus nostaa tuomion mitätöimiskanteen seuraavissa tapauksissa: tuomioistuimen vapautettua syytetyn olet nostanut vahingonkorvauskanteen siviilituomioistuimessa, ja näyttää siltä, että pääkäsittelyssä esitetyn syytteen kumoaminen on vaikuttanut kielteisesti siviilioikeudellisiin vaatimuksiisi.

Asianomistajana ja toissijaisen syytteen nostajana sinulla on oikeus muutoksenhakuun, jos syytetty on tuomittu ja sinut ohjataan nostamaan vahingonkorvauskanteen siviilituomioistuimessa, vaikka asia olisi perusteltujen ja oikeutettujen vaatimustesi vuoksi voitu ratkaista jo rikostuomioistuimessa.

Jos kyseessä on menettely *Bezirksgericht*-tuomioistuimessa tai yhden tuomarin kokoonpanossa toimivassa *Landesgericht*-tuomioistuimessa, voit asianomistajana ja toissijaisen syytteen nostajana hakea muutosta siviilioikeudellisia vaatimuksia koskevaan ratkaisuun, kun vaatimusten käsittely tapahtuu kokonaisuudessaan siviilituomioistuimissa. Voit myös tällöin hakea muutosta myönnetyn vahingonkorvauksen suuruuteen.

Jos olet nostanut siviilikanteen, voit käyttää samoja muutoksenhakekeinoja kuin yleinen syyttäjä. Jos syytetty vapautetaan syytteistä, voit hakea päätöksen mitätöimistä. Jos kyseessä on menettely *Bezirksgericht*-tuomioistuimessa tai yhden tuomarin kokoonpanossa toimivassa *Landesgericht*-tuomioistuimessa, voit myös hakea muutosta syylisyyteen riitauttamalla tuomion tosiseikat. Tuomioistuimen tuomitessa syytetyn voit hakea muutosta, jos haluat riitauttaa seuraamukset tai jos siviilioikeudellisten vaatimustesi käsittely siirretään siviilituomioistuimen käsiteltäväksi. Jos et ole läsnä käsittelyssä, jossa tuomioistuimien ilmoittaa päätöksestään, sinun on tutustuttava oikeudenkäyntiasiakirjoihin, joista selviää, onko syytetty todettu syyliseksi. Tuomio on perusteltava, ja tuomarin on allekirjoitettava se neljän viikon kuluessa. Jos asianomistajana, toissijaisen syytteen nostajana tai siviilikanteen nostajana jätät kolmen päivän kuluessa tuomion julistamisesta mitätöimiskanteen tai haet muutosta, sinulle on annettava tuomiosta jäljennös. Voit hakea muutoksenhakua tai mitätöimiskanteen nostamista varten oikeusapua. Tarvittaessa tähän kuuluu myös maksuton käännösapu. Tuomioistuimien myöntää oikeusapua, jos oikeudellinen edustus on välttämätön eivätkä tulosi riitä sen kustantamiseen toimeentulosi vaarantumatta.

Mitkä ovat uhrin oikeudet tuomion antamisen jälkeen?

Uhri voi pyytää, että hänelle ilmoitetaan, kun tuomittu pääsee ensimmäisen kerran vartioimatta ulos rangaistuslaitoksesta, tuomitun karkaamisesta ja kiinniottamisesta, tuomitun tulevasta tai tapahtuneesta vapauttamisesta ja ehdoista, joilla hänet on päästetty ehdonalaiseen vapauteen. Seksuaalirikoksen tai sukupuoleen perustuvan väkivaltarikoksen uhria on kuultava ennen kuin tuomitulle annetaan lupa suorittaa rangaistustaan kotiarestissa sähköisesti valvottuna, jos uhri on pyytänyt, että hänelle ilmoitetaan siitä, että tuomittu pääsee ulos rangaistuslaitoksesta tai hänet vapautetaan. Uhrille on ilmoitettava myös tällaisen luvan myöntämisestä. Näiden oikeuksien käyttämiseen on tarjolla uhrin tukipalveluja. Kun tuomio on saanut lainvoiman, et saa viranomaisilta yleensä enää muuta tietoa. Sinulla on kuitenkin edelleen oikeus tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin, jos on kyse eduistasi.

Olenko oikeutettu tukeen tai suojeluun oikeuskäsittelyn jälkeen? Miten kauan?

Sinulla on menettelyn päätyttyä oikeus päätöskeskusteluun uhrin tukipalvelun kanssa. Rikoksen uhrin, jotka ovat saaneet psykososiaalista apua rikosoikeudenkäynnin aikana, voivat pyytää sitä myös myöhempiä siviilioikeudenkäyntejä varten. Tämä edellyttää, että siviilioikeudenkäynnillä on asiayhteys rikosoikeudenkäyntiin ja että rikoksen uhrin tukeminen on tarpeen hänen menettellysten oikeuksiensa turvaamiseksi. Näiden edellytysten täyttymisen arvioi se uhrin tukipalvelu, joka tukea antaa. Rikoksen uhri voi hakea oikeusapua voidakseen käyttää asianajajaa siviilioikeudenkäynnissä. Oikeusapua myönnetään enintään siviilioikeudenkäynnin päättymiseen asti.

Mitä tietoja saan, kun rikosentekijä tuomitaan?

Saat tiedon oikeudenkäynnin lopputuloksesta ja määrätyistä seuraamuksista joko olemalla läsnä oikeussalissa siihen asti, että tuomio julistetaan suullisesti, tai tutustumalla oikeudenkäyntiasiakirjoihin myöhemmin.

Saanko tiedon, jos rikosentekijä vapautuu (myös ennen määräaikaa tai ehdonalaiseen) tai karkaa vankeudesta?

Saat pyynnöstä viipymättä tiedon rikosentekijän karkaamisesta tai vapauttamisesta vankeudesta sekä ensimmäisestä valvomattomasta poistumisesta vankilasta. Lisäksi sinulle ilmoitetaan, kun karannut vanki on saatu kiinni. Jos rikosentekijälle määrätään vapauttamisen yhteydessä seuraamuksia uhrin suojelemiseksi, saat tiedon niistä.

Olenko osallisena päätöksessä rikosentekijän vapauttamisesta tai ehdonalaiseen päästämistä? Voinko esimerkiksi antaa lausunnon tai hakea päätökseen muutosta?

Tehtäessä päätöstä rikosentekijän vapauttamisesta tai ehdonalaiseen päästämistä uhri on osallisena ainoastaan poikkeustapauksissa. Ennen kuin päätetään sähköisesti valvottuun kotiarestiin kuullaan ainoastaan seksuaalirikosten tai sukupuoleen perustuvan väkivaltarikoksen uhreja, jotka ovat pyytäneet, että heille ilmoitetaan rikosentekijän karkaamisesta tai vapauttamisesta.

1. Asianomistaja

Asianomistajaksi tullaan tekemällä ilmoitus. Ilmoituksessa on oltava konkreettinen rahamääräinen vaatimus rikoksen aiheuttaman vahingon tai haitan korvaamisesta. Ilmoitus esitetään esitutinnan aikana poliisille tai syyttäjälle. Ilmoituksen voi tehdä niin suullisesti kuin kirjallisestikin. Ilmoitus on tehtävä pääkäsittelyn aikana ennen kuin todisteluvaihe on päättynyt. Rahamääräinen vaatimus on esitettävä viimeistään siihen mennessä.

Asianomistajana sinulla on uhrin oikeuksien lisäksi seuraavat lisäoikeudet:

oikeus vastaanottaa todisteita, joilla rikosentekijä voidaan tuomita tai vahingonkorvausvaatimus perustella; oikeus tulla kutsutuksi pääkäsittelyyn; oikeus valittaa tuomioistuimen päätöksestä lopettaa asian käsittely; oikeus hakea muutosta siviilioikeudellisiin vaatimuksiisi liittyen.

2. Toissijaisen syytteen nostaja

Sinusta voi asianomistajana tulla toissijaisen syytteen nostaja, jos ilmoitat, että ajat syytettyä. Jos syytetty on alaikäinen, toissijainen syyte ei ole mahdollinen. Voit nostaa toissijaisen syytteen tekemällä asiasta ilmoituksen. Jos yleinen syyttäjä luopuu syytteestä pääkäsittelyn aikana, sinun on tehtävä ilmoitus välittömästi, jos sinut on asianmukaisesti kutsuttu käsittelyyn. Jos et ole noudattanut kutsua tai et tee ilmoitusta, syytetty vapautetaan.

Jos yleinen syyttäjä luopuu syytteestä istunnon ulkopuolella tai jos sinua ei ole asianmukaisesti kutsuttu, tuomioistuimen on annettava sinulle tieto asiasta.

Sinulla on sen jälkeen kuukausi aikaa tehdä ilmoitus toissijaisesta syytteestä.

Kun jatkat syytteen ajamista yleisen syyttäjän sijasta, hänellä on koko ajan oikeus saada tietoa menettelystä ja hän voi palauttaa menettelyn itselleen. Siinä tapauksessa sinusta tulee taas asianomistaja.

3. Siviilikanteen nostaja

Yleinen syyttäjä ei nosta syytteitä vähemmän vakavista rikoksista, vaan syyte nostetaan ainoastaan uhrin aloitteesta. Jos olet tällaisen rikoksen uhri, rikosoikeudenkäynti pannaan vireille ainoastaan jos sinä itse nostat tuomioistuimessa siviilikanteen. Sinusta tulee silloin siviilikanteen nostaja. Esitutkintaa ei tällöin ole. Sinun on siviilikanteen nostajana itse esitettävä todisteina kaikki tuomion kannalta olennaiset tosiseikat. Jos syytetty vapautetaan, joudut maksamaan oikeuskäsittelystä aiheutuvat kustannukset.

4. Uhrien tukipalvelut

Jos olet tahallisen rikoksen vuoksi joutunut väkivallan tai vaarallisen uhkauksen kohteeksi tai seksuaalista koskemattomuuttasi on loukattu, sinulla on oikeus uhrien tukipalveluihin, mikäli se on tarpeen menettelyllisten oikeuksiesi turvaamiseksi. Henkilökohtainen tilanteesi uhrina otetaan tässä mahdollisimman pitkälti huomioon. Tukea saavat myös henkirikoksen uhrin lähiomaiset ja rikoksen todistajina olleet omaiset. Alle 15-vuotiailla, joiden seksuaalista koskemattomuutta on voitu loukata, on aina oikeus käyttää psykososiaalisia uhrien tukipalveluja ilman hakemusta.

Psykososiaaliin tukipalveluihin kuuluu henkilön valmistautuminen menettelyyn ja siihen liittyvään emotionaaliseen kuormitukseen sekä mukanaolo poliisin ja tuomioistuimen kuullussa uhrina, oikeudelliset tukipalvelut, oikeudellinen neuvonta ja edustus. Oikeudellisten tukipalvelujen tarjoajilla on myös oikeus esittää rikosoikeudenkäynnissä vahingonkorvausvaatimuksia (asianomistajan oikeudet).

Tukipalveluja tarjoavat erityiset uhriensuojeluorganisaatiot (kuten lastensuojelukeskukset, neuvontakeskukset tai interventiokeskukset). Ne valtuuttavat asianajajia tarjoamaan oikeudellisia tukipalveluja, ja/tai niiden työntekijät tarjoavat psykososiaalisia tukipalveluja. Niiden henkilöstöön kuuluu sosiaalityöntekijöitä, psykologeja ja vastaavia ammattilaisia, jotka ovat saaneet pakollisen rikosoikeudenkäynteihin liittyvän lainopillisen koulutuksen. Perustuslaista, uudistuksista, sääntelyn purkamisesta ja oikeusasioista vastaava ministeriö tukee uhrien tukipalveluja.

Päivitetty viimeksi: 03/02/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

4 - Vahingonkorvaus

Miten voin vaatia vahingonkorvausta rikosentekijältä? (esim. viemällä asian oikeuteen, nostamalla vahingonkorvauskanteen tai aloittamalla liitännäismenettelyn)

Uhrilla on mahdollisuus esittää vahingon aiheuttajalle rahallisia vaatimuksia (esim. korvaus kivusta ja särystä sekä hoitokuluista) nostamalla siviilikanteen tai

liittyä asianomistajana rikosoikeudenkäyntiin, jossa syytetty on vastaajana.

Jos haluat esittää rikosoikeudenkäynnissä vaatimuksia asianomistajana, asiasta on tehtävä ilmoitus. Ilmoituksessa on oltava konkreettinen rahamääräinen vaatimus rikoksen aiheuttaman vahingon tai haitan korvaamisesta, ja siinä on esitettävä vaatimuksen (vahingon korvaaminen) perustelut sekä vaaditun korvauksen suuruus. Lisäedellytyksenä on, että syytetty tuomitaan vahingon aiheuttamisesta.

Liittymisestä rikosoikeudenkäyntiin asianomistajana pitäisi ilmoittaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa (mieluiten jo silloin, kun poliisille tehdään rikosilmoitus). Ilmoituksen voi tehdä myös toimivaltaiselle syyttäjälle, kirjauttaa toimivaltaisen tuomioistuimen pöytäkirjaan syytteen nostamisen jälkeen tai siitä voi tehdä vapaamuotoisen kirjallisen ilmoituksen. Ilmoitus on tehtävä pääkäsitelyn aikana viimeistään ennen kuin todisteluvaihe on päättynyt.

Rahamääräinen vaatimus on esitettävä viimeistään siihen mennessä.

Tuomioistuin on määrännyt rikosentekijän maksamaan uhrille vahingonkorvausta. Miten uhri voi varmistaa, että rikosentekijä maksaa korvauksen?

Jos tuomittu ei täytä velvollisuuttaan ja maksa uhrille vahingonkorvauksena määrättyä summaa, uhri voi käynnistää tuomioistuimen avulla pakkotäytäntöönpanon. Tätä varten on tehtävä toimivaltaisessa Bezirksgericht-tuomioistuimessa kirjallinen tai suullinen hakemus (täytäntöönpanohakemus). Lainvoimaisen vahingonkorvauksen täytäntöönpanoa on haettava 30 vuoden aikana. Tämän jälkeen oikeus vahingonkorvaukseen raukeaa.

Jos tuomitun omaisuutta on julistettu menetetyksi, uhrilla on oikeus vaatia, että hänelle luvattu vahingonkorvaus maksetaan valtion haltuunsa ottamista varoista.

Jos rikosentekijä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa uhrille etumaksua tämän sijasta? Millä edellytyksellä?

Ennakkomaksu myönnetään ainoastaan, jos korvauksen maksu on estynyt rangaistuksen kärsimisen vuoksi. Näin on esimerkiksi silloin, kun rikosentekijä ei vankeutensa vuoksi saa tuloja tai hän on sakkojen maksamisen vuoksi varaton. Ennakkomaksun saamisen edellytyksenä on, että asianomistajalle on myönnetty lainvoimainen vahingonkorvaus henkirikoksen, pahoinpitelyn tai terveyshaitan tai omaisuusvahingon vuoksi. Joissakin tapauksissa ennakkomaksu ei tule kyseeseen (esim. kun valtiolla on muita maksuvelvoitteita tai kun vahinko johtuu osallistumisesta tapeluun tai vakavasta laiminlyönnistä).

Ennakkomaksua on haettava toimivaltaiselta rikostuomioistuimelta.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

Rikoksen uhri voi saada valtiolta korvausta, jos

uhri ei voi tehdä työtään sairauden tai jatkohoidon tai vastaavan syyn takia ja hänen tulonsa ovat tämän vuoksi pienentyneet

uhrin terveydentilan paraneminen edellyttää psykoterapiaa, kriisiapua tai muuta hoitoa

tarvitaan ortopedistä hoitoa

uhrin silmälasit tai hammasproteesi ovat vahingoittuneet

tarvitaan kuntoutusta

uhri tarvitsee hoitajan (tässä tapauksessa voidaan maksaa avustajalisää ja hoitomaksua)

uhri on sokeutunut (tässä tapauksessa voidaan maksaa sokeanlisää).

Uurit, joille on aiheutunut vakava ruumiinvamma 31.5.2009 jälkeen, voivat saada kertakorvauksena maksettavan vahingonkorvauksen.

Henkirikoksen uhrin omaiset saavat

korvausta elatuksen menetyksestä (jos puoliso ja lapset ovat uhrin kuoleman myötä menettäneet elatuksensa)

kuntoutusta (esim. psykoterapiaa) ja ortopedistä hoitoa

korvauksen hautajaiskuluista tiettyyn enimmäismäärään asti.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikosentekijää ei tuomita?

Jos rikosentekijää ei tuomita, vahingonkärsijä ohjataan siviilituomioistuimeen. Vahingonkärsijä voi nostaa vahingonkorvauskanteen siviilituomioistuimessa.

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Ei veloiteta.

Päivitetty viimeksi: 03/02/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Olen joutunut rikoksen uhriksi. Mihin on otettava yhteyttä?

Perustuslaista, uudistuksista, sääntelyn purkamisesta ja oikeusasioista vastaava liittovaltion ministeriö on rikosprosessilain (StPO) 66 §:n 2 momentin nojalla tehnyt tiettyjen elinten kanssa sopimuksen, jossa niille annetaan tehtäväksi tarjota laissa säädettyjen edellytysten täytyessä rikoksen uhreille tukipalveluja.

Nämä elimet löytyvät – osavaltioittain – tämän linkin kautta: Rikoksen uhrien tukipalvelut

Päivystävä puhelin rikoksen uhreille

Sosiaaliministeriön palvelu: 0043 158831 ja yleinen uhrien neuvontapuhelin: 0800 112 112 (tavoitettavissa myös eurooppalaisen uhrien neuvontapuhelimen (116 006) kautta)

Onko uhreille annettava tuki maksutonta?

On.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada valtiolta tai viranomaisilta?

Rikoksen uhrin saavat rikosuhrlain (VOG, BGBl. 288/1972) nojalla rahallisen korvauksen.

Rikosuhrlaissa säädetty menettely on sama kaikille hakijoille (Itävallan kansalaisille ja muille). Menettely on luonteeltaan hallinnollinen. Viranomaiset vahvistavat tosiseikat ja tekevät päätöksen haetusta tuesta. Hakijan on osallistuttava menettelyyn ja annettava tarvittavat tiedot (mm. vahingon toteamiseksi). Rikosuhrlakiin perustuvat hakemukset toimitetaan sosiaaliministeriön palveluun, joka myös tekee asiaa koskevan päätöksen.

Millaista tukea voin saada kansalaisjärjestöiltä?

Psykososiaalisiin ja oikeudellisiin uhrien tukipalveluihin ovat oikeutettuja

väkivaltarikoksen uhrin, seksuaalirikoksen uhrin ja vaarallisen uhkauksen kohteeksi joutuneet sekä uhrin, joiden henkilökohtaista riippuvuutta on voitu käyttää hyväksi rikoksessa;

aviopuolisot, avopuolisot, sukulaiset suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa, sisarukset tai muut henkirikoksen uhrin huollettavat, sekä muut läheiset, jotka ovat joutuneet todistamaan henkirikosta.

Terrorismirikosten uhrin.

Näille uhreille myönnetään pyynnöstä psykososiaalista ja juridista tukea, jos se on tarpeen uhrin menettelyllisten oikeuksien turvaamiseksi. Uhrin henkilökohtainen tilanne otetaan mahdollisimman pitkälti huomioon. Rikoksen uhrien tukipalvelujärjestöt tekevät arvion tuen tarpeesta. Alle 15-vuotiailla seksuaalirikoksen uhreilla on aina oikeus psykososiaaliseen tukeen.

Psykososiaalisen tuki

Psykososiaalisen tuen yhteydessä uhreja valmistellaan oikeudenkäynnin henkiseen kuormitukseen, tuetaan koetun tapahtuman käsittelemisessä (pelot, epäilyt, suru tai viha) ja tullaan mukaan esitutkintaan ja pääkäsitteilyyn, kun uhria kuullaan.

Oikeudellinen tuki

Oikeudellinen tuki turvaa rikoksen uhrin oikeuksien toteutumisen rikosoikeudenkäynnissä. Se on erityisen hyödyllistä ja tarpeellista silloin, jos olosuhteiden vuoksi on syytä pelätä, että uhrin oikeudet eivät toteudu oikeudenkäynnissä riittävän hyvin. Jos uhrille on aiheutunut rikoksesta kipua tai vahinkoa, asianajaja voi vaatia uhrille vahingonkorvausta (esim. korvausta kivusta ja särystä, *Schmerzensgeld*).

Päivitetty viimeksi: 03/02/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.